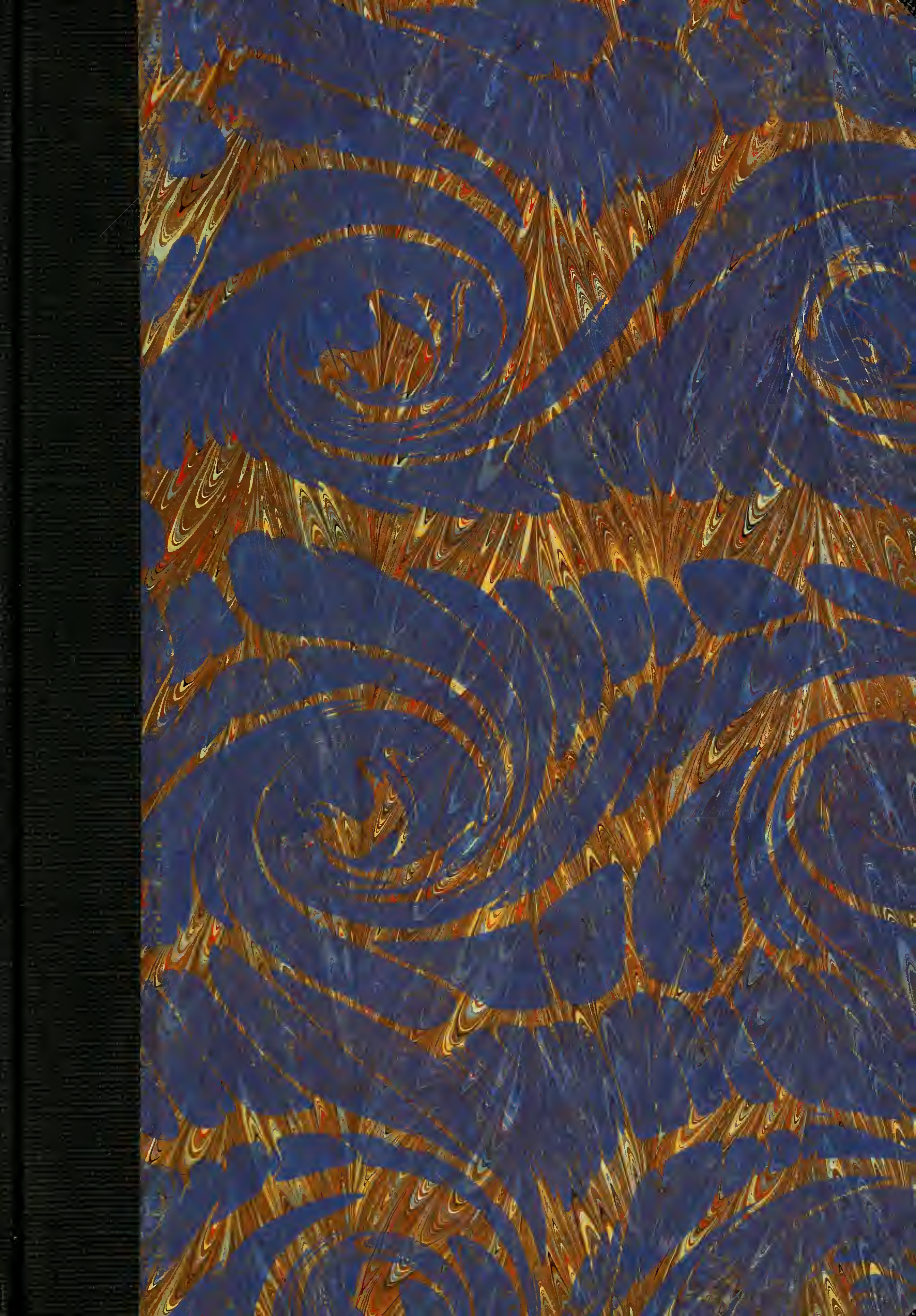

JOSEPHI-MARIÆ VIGAROUS

MONSPELIENSIS,

ARTIUM LIBERALIUM MAGISTRI,

NEC-NON

ALMÆ UNIVERSITATIS MEDICÆ MONSPELIENSIS ALUMNI

DISSERTATIO
MEDICO – CHIRURGICA
DE GANGRÆNA,

QUAM publicis ſubjiciebat Diſputationibus in Auguſtiſſimo Ludoviceo Medico Monſpelienſi, die menſis Januarii anno 1780.

PRO BACCALAUREATUS GRADU CONSEQUENDO.

M O N S P E L I I,
Apud JOANNEM MARTEL, NATU MAJOREM, Regis, Occitaniæ Comitiorum, Univerſitatiſque Typographum Conſuetum.

M. DCC. LXXX.

DISPUTATURI.

N.N. D.D. PROFESSORES REGII.

N. D. JOANNES-FRANCISCUS IMBERT, *Cancellarius & Judex.*

N. D. PAULUS-JOSEPHUS BARTHEZ, *Cancellarius & Judex, Adjunctus.*

N. D. FRANCISCUS DE LAMURE, *Decanus.*

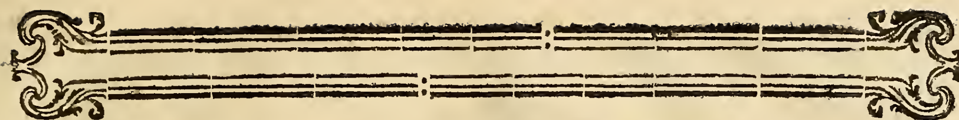
N. D. GASPAR-JOANNES RENE'.

N. D. ANTONIUS GOUAN.

N. D. FRANCISCUS BROUSSONET.

N. D. FRANCISCUS VIGAROUS.

N. D. JOANNES SABATIER.

PATRI SUO CARISSIMO

D. D.

BARTHOLOMÆO VIGAROUS,

E CHIRURGORUM MONSPELIENSIUM COLLEGIO,

SCHOLARUM PROFESSORI REGIO

NOSOCOMII REGII ET MILITARIS CHIRURGO PRIMARIO;

SOCIETATIS REGIÆ SCIENTIARUM MONSPELIENSIS

NEC-NON

ACADEMIÆ REGIÆ CHIRURGICÆ PARISIENSIS SOCIO.

HAS Studiorum primitias in æternum amoris gratitudinisque monumentum,

Dicat, vovet, consecrat,

JOSEPHUS-MARIA VIGAROUS.

Monspelii dabam anno 1780.

DISSERTATIO
MEDICO-CHIRURGICA,
DE GANGRÆNA.

NTER dira quæ genus humanum exercent mala, nullum eſt Gangrænâ gravius. Tantâ enim celeritate ſerpit, in correptas partes, ut niſi citò ſuccurreris, de individuo conclamatum eſt.

Non diverſa fuit, veterum medicorum circa ejus originem, opinio; uno ore, maximæ inflammationi tributa eſt. » Gangrænas autem vocant, inquit *Galenus*, mortifica- » tiones ob magnitudinem inflammationis, non quidem » factas ſed quæ fiunt «. Quamplurimos in tractandâ Gangrænâ, ex hâc opinione nacti erant errores, quos tandem expulere longæ ſeculorum ſeriei obſervationes, & ſanatius ſtudium.

Sub variis apud Auctores nominibus, celebratur hic morbus: Græci, Gangrænam, ſphacelum, appellant; à *Celſo* cancrum, à Latinis ſideratio vocatur; apud

recentiores Æſtiomeni, Sancti Antonii, vel Sancti Martialis ignis nomine cognoſcitur. Eo tempore verò Gangrænæ vocabulo inſignitur.

Gangræna eſt mortificatio incipiens in parte, id eſt, ea partis mollis affectio, quæ principium vitale paulatìm extinguit; & cum omnis omninò vaſorum organica actio, ſenſibilitas & vita extinguntur, ſphaceli nomen accipit. Mentem meam explano. Gangræna eſt mortificatio incipiens; conſtat enìm tantùm in cute & muſculorum ſuperficie hærere; dùm in ſphacelo, non ſolùm muſculos ſed & tendines, ligamenta, vaſa, perioſteum & oſſa ipſa, vitâ carere notum eſt.

At verò hæc obſervanda veniunt phœnomena: pars quæ anteà dura, tenſa erat, molleſcit & prementi digito facilè cedit, diù non reverſura ad ſtatum primarium. Rubor in colorem pallidum liventemque convertitur. Cuticula à cute recedit. Naſcuntur idatydes, ichore lymphatico, vel ſanie ſubrubidâ aut flavâ plenæ. Sine correctione cauſæ ceſſant dolores. Valdè minuitur, & quaſi extincta remanet ſenſibilitas. In ſphacelo autem omnia hæc ſigna maximè adaugentur; color partis affectæ ſensìm magis flaveſcit, nigreſcit. Adeſt perfecta mors. Dehinc fœtor peſſimus, & cadaveroſus, corruptio brevi ſphacelatum membrum occupat, & hæc eſt pars excidenda, ni velis corripiantur vicinia. Nec tamen credendum, per contagium in vicinas partes ſerpere mortificationem; ſed ejuſdem cauſæ exiſtentiâ.

Non idem ſonant ut contendunt nonnulli, Gangræna & putrefactio. Ferè ſemper ſine putredine exiſtit Gangræna, in uno tantum caſu, ut inferiùs delineabitur Gangrænam præcedit.

Epidemicus non raro obſervatur hic morbus in Noſocomiis, ubì aër, malignis onuſtus miaſmatibus, vulnus quamvis minimum ad mortificationem vertit. Sine morâ avertendum tàm grave incommodum. Ad hoc maximè proſunt, aëris renovatio aperturis novis, ignibus; combuſtio aromatum, aceti &c. Utiliſſimam in hoc caſu, nitri deflagrationem expertus eſt Clariſſimus *de Boiſſieu*.

Gangrænodeas epidemias, frequens ſæpè producit auſter; cujus humiditas omnes corporis fibras laxat, & ſolidorum vires minuendo, inertiam, humorum ſtagnationem & Gangrænam inducere valet. In collectaneis obſervationum medicarum, reperitur hiſtoria anginæ Gangrænodeæ, quam nimis perſeverans auſter produxerat. Sic gallicè ſe exprimit *Ambroſius Paré.*

Quand Auſter vente les Plaies,
Bientôt elles ſont de Gangrene navrées.

Cum omnibus Gangrænam dividimus in humidam, quam ſemper concomitatur ingens humorum congeſtio : & in ſiccam; in quâ tali modo exſiccantur carnes, ut torrefactionis apparentiam præbeant.

Modò internas corporis partes, modò externas adoritur : de eâ tantùm quæ externas afficit, in hocce tentamine queſtio erit.

Gangrænæ cauſa proxima, eſt deſtructio actionis organicæ vaſorum : multas alias remotiores agnoſcit : contuſionem nempè, inflammationem, ſtrangulationem, frigus ingens, animalium venenatorum morſum, humorum degenerationem putridam. Variorum etiam morborum eſt reſiduum, ut v. g. ſcorbuti, febrium malignarum, peſtilentium, viru venerei, ſtrumarum. Quandòque à veſicantium, cauſticorum, applicatione oritur.

Prout varietates offerunt variæ illæ cauſæ, ſingulas viciſsìm enucleare ſatagit.

Statìm ac contuſionem paſſa eſt pars quædam; vaſcula inſtrumento contundenti, & oſſibus interjacentia, validè nimìs adſtricta, diſrumpuntur; effunduntur humores in adipoſas cellulas, ibi ſtagnant, interruptiſque circulatoriis motibus indefenſi, ad mortificationem vergunt. Tantâ nonnunquam infligitur violentiâ ictus, talemque excitat commotionem; ut contextè ſtupor occupet partem, in quâ diù nullum ſenſibilitatis nec vitæ ſignum deprehenditur. Enim verò quò violentior ictus & magna reſiſtentia; eò major eſt

commotio, eò periculoſior, eòque maxima ad Gangrænam diſpoſitio. Hujuſmodi potiſſimùm obſervationes ſuppeditant, vulnera ab inſtrumentis ignivomis.

Gangrænam ſemper ab inflammationis magnitudine & intenſitate oriri, exiſtimabant veteres. Haud dubiè à vero errabant; ad violentas contuſiones, nervearum partium punctūras, aliaſque cauſas adhucdùm cognitas non attenderant. Sed tamen, inter omnes qui de Gangræna ſcripſere, Præſtantiſſimus D. *Queſnay*, nimiùs eſt, cùm aſſerit; inflammationis exceſſum, nullatenùs poſſe Gangrænam producere. Hujuſce aſſertionis falſum demonſtrabimus, paucis exponendo, inflammationis theoriam.

Fluidorum in vaſis fluxus & refluxus, vitam conſtituunt. Nihil aliud eſt inflammatio, quam majus vel minus in vaſorum extremitatibus obſtaculum. Non ſolùm enìm capillaria, intercluſa demonſtrantur; verùm etiàm lymphatica vaſa. Celeberrimus *Vieuſſens*, in inteſtinis Hominis inflammatione in hâc parte defuncti, vidit lymphatica vaſa, penitùs ſanguine plena. Illuſtriſſimus necnon admodùm Venerandus, hujuſce Lycæi Profeſſor & Decanus D. *de Lamure*, ad Cadaveris aperturam, canalem invenit thoracicum tali modò ſanguine plenum, ut ſanguineum vas eſſe exiſtimaſſes. Si in lymphaticorum vaſorum initio tantùm, locum habeat obſtructio, per regreſſum reſolvi poterit inflammatio; ſed ſi in integrùm intercluſa ſint; ſatis ſuperque exiſtet infarctus, ut Gangrænoſus fiat, nullâ abſolutè malignitate inflammationis comite.

Nonnunquam, cum inflammatione adeſt quædam malignitas, quæ partes maximâ ſenſibilitate donatas irritando, contractiones & ſtrangulationes vehementes excitat. Eſt alia vehemens inflammatio, oriens à materie corruptâ, peſtiferâ, in corpore deliteſcente, naturæ beneficio verſùs exteriores partes propulſâ. Hìc eſcharam format præduram, nigram, ad inſtar carbonis; undè carbunculi vocabulum. Graſſante peſte potiſſimùm obſervantur. Hoc corripiuntur morbo animantia; illorumque carnes ſi

manducentur

manducentur eundem producunt effectum. In nosocomio Monspeliensi observatum est: viginti-quatuor Milites, qui cibos bovis carbunculo defuncti comederant, ingestis statìm carbunculis confossos fuisse, tali modo ut decem ex illis de medio ablati fuerint.

Inter frequentissimas Gangrænæ causas referri potest strangulatio; cui locum præbent: compressiones omni modæ, ligaturæ; nervorum aponevrosium, tendinum, periostei puncturæ.

Sæpè sæpiùs gignuntur, in vasorum viciniis tumores præduri schirrosi, qui sanguinis circulationem interrumpunt. Tùnc pars in quâ serpit compressum vas, vel nimio vel pauciore sanguinis affluxu, à mortificatione sensìm corripitur. 1°. Nimio sanguinis affluxu; si compressâ venâ, impediatur sanguinis reditus ad cor; congestio quæ supervenit, stagnatione depravatur, & in Gangrænam degenerat. 2°. Paucior sanguinis affluxus Gangrænam inducet; cùm ab arteriæ compressione, pars nutritione orbatur. Undè patet, venarum compressionem humidam, & arteriarum siccam, efficere Gangrænam.

Cùm comprimuntur nervi; spirituum animalium impeditur accessus; vita languet, extinguitur; brevique putredine excipietur pars, ubì non aderit. Omnes mechanicæ compressiones; longior in eâdem parte decubitus, vitam extinguere possunt; in dolentissimis morbis, artrithide, podagrâ; cùm ægros minimus motus acerbissimis tormentis afficiat: in acutis, ubì positionis mutationem non patitur virium defectio. Non diversa sunt in ligaturis ac in compressionibus phœnomena.

Nervorum, aponevrosium &c. puncturæ; à lanceolis, gladiis, ossium fragmentis, aciculis, spinis: validas excitant strangulationes, undè oritur infiltratio, quæ non rarò procul ex strangulato loco recedit, ità ut, scarificationes in parte, ubì maxima apparet congestio; nullatenùs remedium malo afferant, nì reperto strangulationis puncto, profundis destruatur incisionibus.

B

In herniis incarceratis, inteſtini portio, in herniario ſacco hærens, prohibitis humorum tranſitu atque refluxu, facilè Gangrænâ afficitur.

Haud quidem neceſſe eſt, acerbiſſimo frigori exponi partes, ut Gangrænoſæ fiant. Multi Gangrænodeâ anginâ correpti ſunt, quod valdè caliti frigidam aquam biberant. Non tamen eſt, quod nunquàm parentem agnoſcat ſummum frigus, Gangræna; refert *Ambroſius Paré*, ſe tale vidiſſe, ut ægrorum noſocomii naſos, exceperat mortificatio. Subita loci ſat calidi in frigidum tranſitio, eundem edit effectum; » dùm profundum puteum mundare vellet » famulus, Julio menſe, ſummum frigus percepit, ſimùl- » que dolorem atrociſſimum, in magno pedis ſiniſtri di- » gito, qui paulò poſt ad malleolos aſcendebat: tota hæc » pars vero ſphacelo erat corrupta, & poſt horæ ſpa- » tium, jàm ultrà cruris medietatem aſcenderat, & procul » dubio brevì ſuſtuliſſet hominem de medio, niſi ſubitò » extirpatio facta fuiſſet ».

Ambuſtio ſiccam deberet Gangrænam producere, cùm urat atquè exſiccet carnes: ſed ut optimè notavit Celeb. *Queſnay*, ignis actio, ſe in vicinia intendens, permagnâ ea excipit inflammatione, quam ingens ſequitur humorum congeſtio, undè humida.

Dira quæ, in animalium venenatorum morſu, animalem œconomiam turbant ſymptomata, provocat veneni malignitas; duos ſingulares effectus edit: hìnc ad principii vitalis defectionem etiàmque extinctionem tendit, illìnc irritationem ſummam, cum ſpaſmodicis contractionibus, excitat. Generalia quæ ex his pendent accidentia, ſunt v. g. animi deliquium, anxietates, ſudores frigidi, vomitus. Icter quandòque manifeſtatur. In parte verò, hæc obſervanda veniunt; poſt morſum, tumor cum dolore, tenſione, inflammatione elevatur; deindè minuitur dolor, tenſio in œdematoſam mollitiem degenerat, frigus partem occupat, non procul abeſt Gangræna.

Gangræna ſæpiſſimè cauſam agnoſcit humorum degene-

rationem putridam , quæ locum habet, ut in medium protulere chemici, aëris fixi evaporatione, cui favet exterioris aëris actio. Quandiù in integrùm conficiuntur circulatorii motus, quandiù secundùm naturæ leges, existit solidorum & fluidorum reciproca actio, nullamque continui solutionem passa est cutis; ab exterioris aëris impressione, omnia tuitur natura. Sed si fluida, nimis diù amisso circulationis flumine, in parte quâdam stagnent, ut in quibusdam œdematibus, in vetustis abcessibus, in hydropicis; fit motus putredinis intestinus: tùnc quantâcumque causâ lædatur cutis, evaporatur aër fixus, (ut semper chemicorum sermone utamur), & nascitur Gangræna. In scorbuto, febribus pestilentialibus, malignis, putridis, viru venereo, strumis; fermentationem experiuntur humores, & ad malignitatem & corruptionem vergunt; tùm si partem quandam adeant, quò magis à circulationis centro distabit, eò potiùs quam in propinquiore mortificationem efficient.

Non raro evenit naturæ beneficio Gangræna, ad felicem cujusdam morbi terminum. Vidit Parens mihi Carissimus D. *Vigarous*, Virginem Deo addictam, jàmpridem viru scorbutico infectam, quæ post atrocissimum utriusque pedis dolorem, sphacelo correpta est. Invitis scarificationibus aliisque remediis, quotidiè progrediebatur, sed tandem versùs pedum medietatem stetit, & amputati maximo cum successu fuere ambo pedes. Sanata hæc mulier decem adhùc circiter annos vixit, sana & incolumis.

Ex vesicantium applicatione, non raro oritur Gangræna. Anno 1763, in Monspeliensi nosocomio gravis vigebat epidemia, in quâ violento modo, vertigines, surditates, ophtalmiæ &c. observabantur. Felici cum successu vesicantium applicatione suprà caput debellata fuit; sed in quibusdam casibus acriora hæc topica; ad instar causticorum, talem escharam gangrænodeam effecere, ut ossa ipsa carie essent affecta.

Jàmjàm omnes circiter humidæ causas memoravimus;

quædam nùnc dicenda de ficcæ origine. Ifta, fuâ ficcitate ab humida differt, confequenter ab omni immunis eft corruptione, diùque abfque ullo incommodo fervata funt membra.

Omnes caufæ quæ fanguinis circulationem, vel fpirituum animalium acceffum interrumpunt v. g. nervorum, arteriarum, compreffiones, ligaturæ; extrema caducitas; omnes quæ arteriarum actionem organicam extingunt, ficcam valent Gangrænam inducere. Sed adeft miafma malignum, per refpirationem, vel cùm alimentis, in humani corporis vafa introductum, cujus adhùc ignota funt natura & agendi modus.

Gangræna ficca potiffimùm obfervatur in fenibus, in quibus debilitatâ ob fummam ætatem, arteriarum actione organicâ; membranæ quæ illarum texturam formant, offeam naturam acquirunt. Frequentiffima eft Gangræna, quæ ab ufu fecalis corrupti originem ducit; fed tantùm afficit eos, quos durior fortuna fecalis pane uti cogit. Laffitudines, extremitatum torpedo, frigus, dolores atrociffimi præcipua funt quæ apparent fymptomata. Materies usûs fecalis corrupti refidua, non aliter ac venenum, ad actionis organicæ vaforum extinctionem tendit. Ex jàm dictis explicari poteft, cur hoc Gangræna genus in extremitatibus incipit, progrediendo ad fuperiora.

Admodùm periculofa & gravis eft Gangræna quæ externas partes afficit, dùm abfolutè lethalis eft illa internarum partium. In fphacelo, neceffaria fit amputatio. Varia prognofis, ab ætate, temperie morbis, viribus, caufis, anni tempeftate, loco affecto; & prorfùs inutilè eft animadvertere, expectandam potiùs fanationem in juvene, quam in fene, infirmo, aut cachectico, vel minùs periculofam effe Gangrænam quæ in fuperficie hæret.

Curatio plura complectitur. Vires firmandæ, cum omnibus quæ fpiritus excitant: vinum rhenanum, hungaricum aut canarienfe; fuccus citri, aurantiorum; aptiffima pariter funt corroborrantia, cardiaca; fpiritus nempè,

eſſentiæ, pulveres, aquæ, electuaria confortantia.

Cum hæc prima adimpletur indicatio curatoria, aperienda ſtagnantibus humoribus via, ſcarificationibus ſecundùm partis longitudinem aut fibrarum directionem. Harum altitudo, Gangranæ craſſitudine menſurari debet. » Quò enìm » vitium majus eſt, inquit *Tagault* eò majore remedio » ut cuique conſtat indiget «. Cavendum in inſtituendis ſcarificationibus, ne detrimentum accipiant partes adhuc vivæ, nàm in venas ingrederetur corrupta materies, totamque humorum maſſam inficeret. Cohibendæ ſunt, in partibus œdematoſis, nàm per ſe Gangrænam inducunt. Admovent nonnulli ſanguiſugas, & venas minores proximas aperiunt; verùm profundæ illæ ſcarificationes, multò ſunt ad hujus mali curationem efficaciores.

His prælibatis alia adhuc pro caſu remedia exigit. Agitur ne? Inteſtinum putredinis motum impedire in humoribus, quorum velocior, nimis moderata vel extincta circulatio; vehementem calorem temperare; fluida condenſata ſolvere; illorum acrimoniam emendare; ſolidorum tonum laxare vel augere; indicantur, emollientia, anodyna, temperantia, diſcuſſoria, repercutientia, adſtringentia. Si putredinis progreſſibus obſtare neceſſe ſit; aptiſſima ſùnt, amara, aromata, acidi, ſales. Sed cùm emendanda veniunt humorum vitia, adhucdùm palmam obtinuit Kinaкina.

Sub cataplaſmatum, fomentorum, decoctionum formâ adhibentur „ omnia hæc. Plantæ ex his claſſibus ſumptæ, quarum in Gangrænâ maximus uſus eſt, ſunt; ſcordium, alliaria, ſalvia, angelica, abſinthium, anthemis, ſambucci flores &c. fomenta cum ſpiritu vini, aquâ vitæ camphorata, maximâ vi pollent antiſcepticâ; his tamen priùs habet acetum *Vanſwietten*, quod nec ſolida induret nec fluida coagulet. Sales; marinus, nitrus, ammoniacus; in fomentis diluti, gangrænodeis partibus applicantur.

Prægreſſis aſſeruimus lineis, nullum eſſe ad corrigendam pravam humorum diatheſim medicamentum, præter

Kinamkinam. Hic cortex ſuæ adſtringenti virtuti, & fermentationi quæ in ventriculo, & inteſtinis experitur, debet illam præſtantiſſimam facultatem, quâ humoribus requiſitam denſitatem dat, ſolida corroborat & ſalutares efficit ejeſtiones, cùm à ſagaci in arte manu regitur. Non exhibendus quantùm fieri poterit, niſi prægreſſis emeticis aut catharcticis, & abſolutè ſupprimendus in diatheſi inflammatoriâ, ubì adeſt ſensûs irritatio. Sub quâcumque formâ adhibeatur, internè & externè, ſalutares effectus habet; naturalis efficacior eſt, quandòque laxantibus jungitur, deniqué pro caſu variatur. Quam plurimos hujus ſucceſſus laudant, numeroſi maximâ famâ viri: *Rushwort*, *Amyand*, *Douglas*, *Shipton*, *Monro* &c. In Gangrænâ, pravis ulceribus, in variolis. In Gangrænâ præſertìm, ſub clyſteridis formâ mirabiles edidit curationes Ill. *Monro*.

Animadvertit tamen Famoſiſſimus *Percival Pott*, Kinamkinam, cum quo benè multas Gangrænas ſanaverat, in uno duntaxat caſu, operam denegaſſe. In mortificatione pedum, quæ cauſam à cognitis diverſam habet, & quam potiſſimùm in divitibus, libidinoſis, multi cibi viris; quam in egenis aut diurnâ mercede viventibus obſervavit. Proſperâ cum fortunâ peruviani corticis defectui ſuccurrit, frequente opii uſu. Tertiâ quâque horâ hujus granum adminiſtrabat, operam dans clyſteriis, ut evacuaretur alvus.

Non ſine ſucceſſu in quibuſdam Gangrænis uſus eſt Cel. *Fouquet*, more Clar. *Storck*, decocto foliorum cicutæ.

At verò cùm in ſphacelum degeneraverit Gangræna; nulla reſtat ſanationis ſpes quam in amputatione. Sed noli partem tangere, dùm progreditur mortificatio; amputati enìm membri extremitatem corriperet, brevìque ægrum de medio auferret. Fove tantum partem, cum fomentis ſpiritus excitantibus, & ſphaceli terminum patiens ſpecta. Statìm ac ſiſtiterit, (quod cognoſcitur lineâ rubrâ dividente partem mortuam à ſanis); inſtituenda tùnc amputatio.

In contuſione ubî adeſt ingens congeſtio, ſcarificationes ad expurgandem partem inſtituendæ. Excidendæ etiàm

mortuæ portiones, tàm profundè quàm possibilè, tùm ad favendum topicorum actioni, tùm ad exuendum vulnus ex illis corruptis quæ vicina loca afficerent. Si vicinia partis, cujus periculosa esset læsio, totalem corrupti sectionem impediat, acerrimis antiputridis tuenda pars; sal ammoniacus, marinus in hoc casu efficacissimi sunt. Non aliena hîc esset carnium torrefactio cum fervente oleo vel spiritibus acidis. Cùm post contusionem adest stupor. Excitandum stimulantibus, vesicatoriis, cardiacis, vitale principium languens & peni extinctum.

Gangræna quæ ob inflammationis magnitudinem oritur, diætam & venæ sectionem exigit; in inflammatione verò malignâ quæ ad principii vitalis extinctionem tendit, contrà-indicatur absolutè venæ sectio. Nàm quò major mitetur sanguinis copia, eò minorem maligni miasmatis actioni resistentiam objiciet natura. Itàque nedùm debilitetur æger, è contrà excitandæ sunt vires, & revocanda abiens vita.

Acceleranda quantùm fieri poterit, in carbunculo escharæ separatio, cauterisatione cum aquâ forti, vel lapide caustico. Nonnulli ad scarificationem veniunt, alii excisâ carbunculi summitate, vulnus inungunt cum spiritu vini camphorato calido, vel cum spiritu vini in quo digesta fuit theriacæ portiuncula. Commendantur, internus theriacæ usus, diæta &c.

Cùm à membranarum, aponevrosium contractione pendet Gangræna, emollientia, anodyna, laxantia, incisiones, venæ sectio sæpiùs repetita, omnem adimplent paginam. Extrahenda citò extranea corpora, ossium portiones, si ab illis pendeat strangulatio. Proponunt antiqui, nerveæ partis læsæ cauterisationem, cum therebentinæ oleo vel alio quocumque ex aromatibus extracto.

In herniis gangrænâ implicatis, secanda corrupta intestini portio & fovenda pars cum therebentinæ spiritu, quem optimum antiputridum in his casibus, habet Ill. *de la Peyronie*.

Ad sanandam Gangrænam quam procreat nimium fri-

gus, immergenda pars, ſuadente *Hildano*, in aquam frigidam, deindè adhibenda ut conficiatur humorum ſolutio, ſtimulantia, cardiaca, calefaciencia.

Quandò pendet Gangræna ab ambuſtione, ſcarificationes & emollentia cum ſucceſſu adhibentur. » Haud alie- » num hìc eſſet, inquit *Heiſterus* partem aduſtam, ut » digitum vel manum, candelæ protinus, vel igni obji- » cere tandemque quam proximè diutiſſimè quam propter » dolores fieri poteſt ità continere vel & alternis nùnc » removere, nùnc denuò admovere donec & caloris & » doloris ſenſus ſe ſe remittant ».

In Gangrænâ ab animalium venenatorum morſu, congeſtio quam creat nervearum partium contractio, profùndas exigit ſcarificationes, deindè uſus internus & externus theriacæ in aquâ vitæ ſolutæ, omnes adimplere fines videtur.

Gangræna quæ humorum degenerationi putridæ ſupervenit, per antiſceptica præſertìm acida tractanda eſt; ſed jam κinæκinæ utilitatem laudavimus.

Cùm à viru quocumque pendet per illius ſpecificum debellatur.

Lento gradu ut plurimùm ſerpit ſicca Grangræna, quandòque rapidiſſima eſt progreſſibuſque obſtare, impoſſibile. Cùm à caducitate oritur, cardiaca corroborrantia exigit; ſi maligno miaſmati originem debet, nullatenùs in dubio eſt peruviani corticis efficacitas. Proponunt nonnulli humorem malignum protinùs evacuare, antequàm ſibi viam aperiat. Vix opus eſt dicere, nullo poſſe modo inſtitui amputationem, niſi priùs veræ appareant mortificationis limites.

Sed finem noſtræ imponamus diſſertatiunculæ; ſi minùs benè, ab inexperto juveni, hæc tractata fuere; in poſterùm juvabit experientia.

FINIS.

1988-89/P/7

